

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2015/17 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2018/47

Karar Tarihi: 21/6/2018

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Bağımsız Cumhuriyet Partisi 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür;

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasında "...İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir" denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesinhesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesinhesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Bağımsız Cumhuriyet Partisinin teşkilatlandığı on ile ait 2014 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiyeye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı; 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan dolayı 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Bağımsız Cumhuriyet Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirlerinin 20.246,81 TL, giderler toplamının 20.180,96 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle kesin hesabın doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 17.846,81 TL olup, bunun 3.772,31 TL'si bağış gelirlerinden, 12.874,50 TL'si aidat gelirlerinden, 1.200,00 TL'si alınan borçlardan oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 2.400,00 TL olup, bunun 1.500,00 TL'si bağış gelirlerinden, 900,00 TL'si aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

16. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 17.780,96 TL olup, bunun 81,50 TL'si banka komisyon giderlerinden, 763,09 TL'si haberleşme giderlerinden, 201,70 TL'si aydınlanma, elektrik giderlerinden, 13.750,00 TL'si kira giderlerinden, 97,43 TL'si kargo giderlerinden, 74,59 TL'si temsil, ağırlama giderlerinden, 112,65 TL'si kırtasiye giderlerinden, 1.950,00 TL'si apartman aidat giderlerinden, 750,00 TL'si emlak komisyonu giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

A- Bağımsız Cumhuriyet Partisi Genel Merkezine gönderilen yazıyla,“ *Partinizin 2014 yılı hesabı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen bilgilere ve belgelere ihtiyaç duyulmuştur. Partinizin 2014 yılı işletme defterinde kayıtlı olan aşağıda tabloda ayrıntısı verilen ödemelerle ilgili olarak ödeme evraklarındaki tutar ile deftere işlenen tutar arasındaki uyumsuzluğun izahı.*” istenilmiştir.

Sıra No	Kayıt Tarihi	Açıklama	İşletme Defteri Tutarı (TL)	Makbuz Tutarı (TL)	Fark (TL)
29	30.04.2014	KİRA	1.200,00	1.100,00	100,00
53	11.09.2014	KİRA	1.215,00	1.100,00	115,00
54	16.10.2014	KİRA	1.215,00	1.100,00	115,00
		TOPLAM	3.630,00	3.300,00	330,00

Parti tarafından verilen cevapta; “Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2014 gider hesaplarındaki kiralara kayıt tarih ve tutarları sehven yanlış yazılmıştır. Ev sahibi ile bir sorun olmadığı, kiranın yattığı hesapta açıktır.” denilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 74. maddesinin altıncı fıkrasında;

“Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince, siyasi partilerin gelir ve giderlerinin esaslarıncı incelenmesi sırasında parti defterleri, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgelerin kesin hesaplar ile uyumlu olması gerekmektedir. Yapılan incelemede ise, partinin işletme defterine kaydedilen gider tutarı ile kanıtlayıcı belgelerde bulunan gider tutarı arasında 330 TL’lik fark olduğu görülmüştür. Bu durum, defter kayıtlarına göre 330 TL tutarında kanıtlayıcı belge olmadığı halde ödeme yapıldığı, diğer bir ifadeyle belgelendirilen tutardan fazla ödeme yapıldığı anlamına gelmektedir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 75. maddesinin dördüncü fıkrasında “Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.” denilmiştir.

Bu sebeple, fatura tutarından fazla yapılan ödeme tutarı olan 330 TL karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B- Bağımsız Cumhuriyet Partisi Genel Merkezine gönderilen yazıyla, “Partinizin 2014 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve aşağıda tabloda ayrıntıları verilen toplam 159,50 TL tutarındaki harcamaya ait faturanın varsa gönderilmesi, aksi takdirde fatura olmadan ödeme yapılmasının izahı;” istenilmiştir.

Sıra No	Kayıt Tarihi	Açıklama	Makbuz Tutarı (TL)
65	03.05.2014	PAŞABAHÇE MAĞAZALARI	159,50
		TOPLAM	159,50

Parti tarafından gönderilen cevapta; “Söz konusu fatura, partinin ihtiyaçları için Partiyi temsil eden kişi adına kesilmiştir.” denilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında “Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz. Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükmü gereğince siyasi partiler giderlerini gerçekleştirirken ancak parti tüzelkişiliği adına yapabilirler. Parti adına olmayan harcamaların Parti bütçesinden karşılanması mümkün değildir. Bu sebeple parti tarafından gönderilen gider belgeleri içinde yer alan 159,50 TL tutarında parti tüzelkişiliği adına düzenlenmeyen fatura tutarı kadar Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Parti il örgütlerinin giderleri 2.400,00 TL olup, bunun 1.800,00 TL’si kira giderlerinden, 600,00 TL’si aydınlatma, ısınma giderlerinden oluşmaktadır.

20. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun’a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, herhangi bir taşınır, taşınmaz mal ve menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. 2820 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle 489,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun’un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 20.246,81 TL gelir ve 20.180,96 TL giderin Hazineye irat kaydedilenler dışındaki kısmının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’na uygun olduğuna,

21/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ